

Camino Cahier 3

Nieuwe pelgrims

**Verslag van de publieksmiddag naar aanleiding van
de promotie van Dr. Suzanne van der Beek, juni 2018**

Suzanne van der Beek & Paul Post (red.)

Pelgrims en nieuwe (social) media

Samenstelling: Paul Post

Een bescheiden peiling

Bij het inschrijven voor de publiekmiddag vroegen we in de mail ook kort aan te geven of u zelf positieve of negatieve ervaringen heeft met het gebruik van sociale media en moderne apparatuur tijdens de pelgrimstocht. 40 deelnemers reageerden. Ik ordende de sterk uiteenlopende reacties enigszins en geef vooral hierbij een (geanonimiseerde) bloemlezing uit het dossier.

Zoals vaker bij peilingen bleek de vraagstelling natuurlijk te weinig omlijnd voor een betrouwbare kwantitatieve balans (als we dat al zouden willen nastreven). De reacties gaven bij eerste lezing al snel de breedte aan van zowel de betreffende media als het gebruik ervan.

Bij media en moderne apparatuur gaat het om een breed palet van mobile phones (van oude Nokia's tot geavanceerde smartphones van de nieuwste generaties) met een veelheid aan applicaties (apps, mail, Facebook, Instagram, gps, Google Maps, blogs en vlogs, YouTube, etc.).

Bij gebruik kun je denken aan appen, blogs en vlogs en allerlei vormen van verhalen van de tocht, contact met het thuisfront, contact met een achterban (bv. in geval van sponsoring), foto's, gidsfunctie, route, regelen overnachting, contact pelgrims onderling, nieuws bijhouden etc.

Overzien we nu de 40 reacties dan zie ik het volgende beeld in algemene zin als het gaat om de waardering van moderne media door een pelgrim in het algemeen en die op de Camino in het bijzonder. Ik benadruk nogmaals dat de meeste reacties niet eenduidig zijn. In de bloemlezing komt dat duidelijk naar voren. Een minderheid van ca. 7 reacties is ronduit positief over het gebruik van (social) media. Een iets grotere groep van 10 ronduit negatief. Deze groep bepleit radicaal onthouding van gebruik van (social) media en zien de pelgrimstocht als een *technological free zone*. Verschillenden gebruiken hier de metafoor van vasten en onthouding.

Verreweg de grootste groep van ca. 25 reacties neemt een tussenpositie in. Hier wordt een bescheiden, selectief en terughoudend gebruik bepleit, vooral praktisch gericht op het vinden van de weg en kort contact met thuis.

Een bloemlezing uit de reacties

Maar interessanter dan deze cijfers en indeling is de stem van de pelgrims zelf. Ik maakte een (geanonimiseerde) bloemlezing van de verschillende kortere en langere reacties (waarbij ik alleen bij hoge uitzondering ingreep in spelling (dat geldt ook voor plaatsnamen), woordgebruik, grammatica e.d.).

De oorspronkelijke vraag die we stelden was:

Heeft u zelf positieve of negatieve ervaringen heeft met het gebruik van sociale media en moderne apparatuur tijdens de pelgrimstocht?

M: WhatsApp, enkele korte impressies en foto's per dag naar thuisfront. Zo het uitkwam. Ervaring positief, juist door bescheiden gebruik.

W: Tijdens mijn pelgrimages gebruikte ik mijn telefoon waarop ik appte, mailberichten verzond, een facebookpagina bijhield. In gevallen dat ik het spoor echt bijster was gebruikte ik Google Maps.

Over het algemeen zijn mijn ervaringen positief. Vochtige weeromstandigheden hadden een negatieve invloed op het apparaat en dan ook op mij als gebruiker. Dat gold ook in situaties waarop er geen ontvangst was. Soms denk ik dan dat de afhankelijkheid van het apparaat te groot is.

F: Geen ervaring met digitale media tijdens pelgrimstochten. Uiteraard wel met routes en navigatie, zoals de moderne mens dat doet. Handig.

J: Persoonlijke ervaring: Nuttig als digitale info-bron i.p.v. papieren gids (scheelt weer gewicht, is up-to-date, maar haalt wel wat authenticiteit weg). Nadeel: het thuisfront verwacht regelmatig contact, terwijl dit je een beetje uit de sfeer trekt. Een liefdevol 'howgozit' is mooi. Maar het gaat daarna al gauw over kleine dingen. Dat bemoeilijkt het loslaten en leegmaken van de bovenkamer.

J: Als eerste moet ik bij moderne apparatuur en social media denken aan de 73-jarige vrouw waar we mee opliepen en die had bedacht/verwacht dat ze jonge mensen tegen zou komen op haar pelgrimstocht die haar zouden leren hoe een smartphone werkt. Ze is niet van een koude kermis thuisgekomen. Net voor haar pelgrimage heeft ze haar smartphone gekocht en ze heeft ons het hemd van het lijf gevraagd hoe ze de telefoon kon benutten. Vooral de optie 'foto's maken' vond ze erg fijn. De telefoon is ook zeer goed van pas gekomen toen we merkten

dat we haar kwijt waren geraakt, of zij ons 😊. We konden naar elkaar appen en vonden elkaar in no-time weer terug.

Ik heb ook wel de telefoon gebruikt om bij een langere pelgrimstocht berichten met het thuisfront uit te kunnen wisselen. Dat heb ik als erg plezierig ervaren. Met name omdat ik dan niet op zoek hoefde naar een computer met internet.

Verder vind ik de smartphone een geweldige lasten-vermindering: het heeft een routekaart, een camera, een notitiefunctie voor mooie invallen onderweg en je kunt gemakkelijk slaapplekken opzoeken (in geval van minder dicht bevolkte gebieden). Dit betekent dat ik een camera, extra routeboekje en GPS-tracker thuis kan laten.

De andere kant blijft wel de verslavende werking van zo'n telefoon waar je alles mee kunt. Toch het nieuws blijven volgen bijvoorbeeld. Ik zie dat niet als toegevoegde waarde van mijn pelgrimage (niet dat ik helemaal losgezongen hoeft te zijn van het thuisfront, maar zoveel 'nieuws' voegt het niet toe). Dus voor mij: een ideaal gebruiksvoorwerp waarbij ik hem echt wil gebruiken voor dit gemak en niet om stilten op te vullen of mijn heerlijk lege hoofd te vullen met dingen waar ik niet veel wijzer van wordt.

G: Tijdens mijn laatste pelgrimstocht in Duitsland (mei 2018) heb ik mijn smartphone alleen gebruikt om overnachtingsadressen te regelen (telefonisch of via mail). Dat was nodig, omdat er weinig herbergen waren en je zeker niet op de bonnefooi kon gaan. Omdat ik slechts drie andere pelgrims tegengekomen ben en ik toch graag iets van mijn ervaringen wilde delen, heb ik met een aantal vrienden geappt. Social media heb ik bewust niet gebruikt en dat is me goed bevallen.

A: Op mijn Camino's heb ik beperkt gebruik gemaakt van sociale media en moderne techniek. Contact met nieuwe vrienden en updates voor het thuisfront, plus af en toe de weg zoeken en vinden. Maar beperkt.

A: Voor mijn pelgrimstocht in 2012 had ik mijn eerste smartphone gekocht. Puur om er mijn dagelijkse verhalen op te schrijven en die te mailen naar de patiëntenvereniging, die ze op haar website publiceerde. Ik sponsorde wetenschappelijk onderzoek met mijn tocht. Suzanne heeft mijn verhalen in haar onderzoek gebruikt. Ik heb verder nauwelijks gebruik gemaakt van mijn smartphone tijdens de tocht. Ik had geen internet. Gedownloade kaarten waren in Frankrijk onvolgende. Af en toe mijn weg gevonden via gps.

M: Tijdens mijn Camino in 2010 vanaf Saint Jean Pied de Port tot Finisterra hield ik soms een blog bij over mijn tocht. Ik heb in zes weken zes keer een bericht geplaatst. Ik merkte dat ik liever offline mijn tocht beleefde dan er het thuisfront over te vertellen. Ik was graag in het hier en nu. Ik had een oude Nokia zonder internet bij mij zonder oplader. Niemand kon mij aan een oplader helpen, dus ik liep na een week lekker mobielloos rond, heerlijk!

B: Tijdens mijn Camino's en andere wandelingen heb ik veelvuldig gebruik gemaakt van mijn smartphone voor bijhouden van mijn blog en voor contact houden met medepelgrims/wandelaars via o.a. WhatsApp e.d. Ik zie sociale media als welkome toevoeging om makkelijker in contact te blijven met mensen waar je graag mee samen loopt/bent.

M: Bij m'n eerste Camino in 2004 heb ik een internet-dagboek bijgehouden voor een mailgroep van – als ik me goed herinner – 14 personen (familie, collega's). Het bijhouden ging via internetcafés onderweg. In Japan (2008) en de Vía de la Plata (2016) heb ik onderweg alleen een papieren dagboekje bijgehouden, om er later een echt boek van te kunnen maken. Dat is me eigenlijk veel beter bevallen.

M: In 2010 liep ik mijn eerste Camino met een telefoon waar je alleen mee kon bellen en sms-en. Dat beviel mij prima. Nadien heb ik elk jaar een Camino gelopen of een andere tocht van meerdere weken. Wat me op valt is dat de telefoon, als je dat nog zo kan noemen, een steeds belangrijkere plek inneemt tijdens de Camino. Eerlijk gezegd loop ik liever zonder al die poespas. Je bent dan meer in het moment en in mijn geval geniet ik dan meer, zowel van mijn omgeving als wel van mijn medemens.

E: Zelf ben ik 2x per fiets naar Santiago geweest. 1x vanaf thuis via Camino Francès in 2014 en net terug van de Via de la Plata (heen en terug). Ik ben beide keren met een fietsmaat geweest en voel me daardoor geen pelgrim, maar een vakantie-ganger. Ik heb zeker gebruik gemaakt van internetverbinding, maar voor mij voelt het gebruik van sociale media en moderne apparatuur nu dus anders dan als ik lopend zou gaan en zonder maat. Ik heb het idee dat ik dan voor 80% op mezelf aangewezen ben en dus helemaal los kom van mijn dagelijkse omgeving. Ik heb dan alleen de mensen om me heen die zich ook begeven op de Camino, en dat zijn er op de Frances wel heel erg veel.

Tegenwoordig is iedereen druk met zijn social media en wil vooral niets van wat thuis en in de wereld gebeurt missen. (Bijna) overal in herbergen (en café/bar)

is er WIFI te verkrijgen. Ten opzichte van 2014 (nu dus pas 4 jaar geleden) is het gebruik van WIFI ontzettend toegenomen.

Mijn idee is dus: Zonder social media zou een Camino toch heel anders zijn en ik vraag me dus af hoeveel mensen er dan nog op Camino zouden gaan. Het is misschien maar 5% die helemaal van thuis gaan lopen en dus 3 maanden onderweg zijn. Deze mensen zijn zichzelf aan tegengekomen voordat ze bij Saint Jean Pied de Port aankomen. Eenmaal de Pyreneeën over kan de tent opgeruimd worden en liggen de herbergen voor het oprapen.

H: Het gebruik van sociale media e.d. vind ik vaak storend en jammer. Het gaat vaak, naar mijn mening, ten koste van het contact met mede pelgrims. Ik denk dat een Camino juist zo mooi is als je even die tijd gebruikt om los te zijn van je 'gewone leven'. Ook denk ik dat als je zonder mobiel de tocht loopt en d.m.v. de pijltjes volgen en vertrouwen op jezelf, dus het avontuur aangaan, je een mooiere en meer doorleefde tocht loopt met aandacht voor de natuur en alles wat er op je pad komt.

B: Ervaringen met de moderne techniek... Positief... mogelijkheid om contact te houden met het thuisfront. Negatief... gevecht om de stopcontacten om de telefoons weer op te laden. Ik heb een 'ouderwetse' mobiele telefoon. Spreek af met het thuisfront om 's avonds even aan geven waar ik ben en of alles OK is en moet niet tussendoor opladen. That's it!!!! Het is toch loskomen van je dagelijkse dingen???? Of geldt dat alleen voor mij? Waarom lopen mensen de Camino?

B: Ervaringen met sociale media beperken zich tot navigatie, contact met thuisfront (waar ben ik?) via WhatsApp en Facebook en info verzamelen afspreken van slaapplekken en fietswinkels zoeken.

N: Zelf heb ik vorig jaar de Camino gefietst van Saint Jean-Pied-de-Port. Voor mijn contacten met het thuisfront heb ik gebruik gemaakt van mijn smartphone Windows 10. Middels een groepsapp kon ik 's avonds de met mijn smartphone gemaakte foto's delen met de thuisblijvers. Daarnaast heb ik de zoekfunctie van de smartphone gebruikt: via gps kon ik op een kaart zien waar ik was en kon ik mij oriënteren op de route. Afgezien van een blaar, die mijn zitvlak een paar dagen teisterde, heb ik geen negatieve ervaringen.

H: Tijdens de Camino van Porto naar Santiago middelen alleen gebruikt op het einde van de dag. Beoordeling positief bij bescheiden gebruikt. Eigenlijk zou je je moeten onthouden zou je aan mediavasten moeten doen.

J: Zelf gebruik ik geen sociale media en moderne apparatuur tijdens de pelgrimstocht. Verdwalen mag en de weg vragen is goed voor mijn Spaans. Met gemengde gevoelens zie ik pelgrims in herbergen zeeën van tijd besteden aan hun smartphone. Het opladen van de telefoon bij binnenkomst in de herberg lijkt haast belangrijker dan douchen. En nog eergisteren zag ik pelgrims Santiago binnenlopen terwijl ze naar hun Google Maps tuurden of zelfs via Skype live verslag deden van hun glorieuze intocht. Mijn telefoon was wel handig om te bellen met de herberg in Finisterra om te vragen of ze misschien mijn portemonnee gevonden hadden. Ieder zij zijn eigen Camino gegund maar ik doe het zonder Smartphone lekker met mijn oude Nokia voor noodgevallen en drie weken stand-by tijd zonder opladen.

F: Ik heb positieve ervaringen met de social media in 2011. Alleen zo nodig bereikbaar per mobiel. En via waarbenjij.nu een blog bijgehouden waar volgers op konden reageren. Dit zou ik nu ook weer zo doen.

J: Persoonlijk beschouw ik een pelgrimstocht als een soort retraite, een tijdelijke afzondering die de weg naar binnen mogelijk maakt. Daarbij hoort een engagement, het uitvoeren van een intentie. Daarvoor kun je zelfs gezegend worden. Het vereist een zich kunnen openen voor het onbekende, het onverwachte en het kunnen omgaan met onzekerheid. Mooi is dat verwoord in dit gedicht van Jean de Bruyne dat ik voor eigen gebruik als volgt vertaald heb en indertijd als opdracht gevolgd heb:

*Ik ga op weg.
In de brandende zon zal ik lopen,
in de stromende regen en in noodweer,
Onderweg zal de zon mijn stenen hart verwarmen,
de regen zal van mijn uitgedroogde vlaktes een tuin maken.
Al naar mate ik mijn schoenen verslijt,
zal ik mijn gewoontes afslijten.
Ik ga op weg en mijn weg zal een pogen zijn.
Ik zal niet zo zeer naar het eind van de weg
als wel naar mijn diepste zelf gaan.
Als een pelgrim zal ik niet alleen op weg gaan,
ik word zelf de weg, een pelgrimsweg.*

In mijn recente ervaring van *hospitalier* in een klooster in de Franse Pyreneeën merkte ik dat de moderne pelgrim nogal wat gebruik maakt van sociale media en

elektronische hulpmiddelen. Die middelen hielpen die pelgrims om zekerheid te krijgen over de te volgen routes, het te verwachten weer en de te reserveren slaappleaatsen. Ook bleken deze pelgrims nogal eens in regelmatig contact met het thuisfront te blijven. Ze bleven a.h.w. met één been nog thuis.

Bovenstaand staat in scherp contrast met het hieronder volgende gedicht van mijn vriend Georges die ik in dat klooster in de Pyreneeën ontmoette. In mijn vertaling luidt dit gedicht als volgt:

*Pelgrim(s),
Je hebt het besluit genomen
Om op weg te gaan
Een besluit van jezelf
En om wat voor reden dan ook
Op weg gaan houdt een oprecht en diep engagement in.*

*Je weet dat alle wegen bestaan uit
Hun moeilijke en gemakkelijke gedeeltes
Hun beperkingen en hun vrijheid
Hun vreugde en hun verdriet
Hun pijn en hun goedheid
Hun onwelzijn en hun welzijn
Hun kracht en hun zwakte*

Ja, op zo 'n weg reizen de tegengestelden altijd samen.

*Dus, pelgrim, wat je ook tegenkomt
Aan voor- of tegenspoed
Ontvang het in dankbaarheid
Het is daar uitgerekend voor jou.
Aan jou om er van te leren
Om tot het einde van je weg, je engagement, te gaan.*

*Zegen het zoals het ook jou zegent
Want zijn genade manifesteert zich in het onverwachte.
Betuig het je diepste respect
Het brengt je bij het onverwachte.*

Buen camino

Uit het bovenstaande zal duidelijk zijn dat het gebruik van de moderne hulpmiddelen niet mijn weg is. Maar ik besef weldegelijk dat dit voor anderen, vooral de jongeren die hiermee zijn opgegroeid, anders kan zijn. En dat dat ook zijn waarde kan hebben.